

Благой Иванов

Светлината на Симънс

В България фантастиката продължава да е сред любимите четива не само на младите, но и на тези, които още навремето – когато жанрът едва е проходил у нас – са били завладени от изкушенията на въображението и фантазията. Първоначално вкусовете са се влияели от „бащите“ Жул Верн и Хърбърт Уелс, после все повече автори и все по-ранообразни истории са пленявали читателите, а накрая всички ограничения са изчезнали. Настъпил е моментът, когато лидер в идеите е била единствено модата. Под нейно ръководство са се родили преди години предупрежденията за ядрената война, дългите и самотни преселения из мрака на Космоса, изкуствените хора, пространствените пътувания и др. Сега широка актуалност е добила виртуалността... но колко ли дълго ще доминира?

Всичко е въпрос на време и развито въображение.

И макар фантастиката да е едно общо понятие, повечето са склонни да я свързват само с „научната“ ѝ част. А днес тя е толкова всестранно насочена, че подобна мисъл е същински грях. За съжаление много от разклоненията ѝ така и не си проправиха път сред родните сергии. Мистика, хорър, окултизъм – всички те са почти неизвестни тук. Тази особена и „черна“ страна на жанра явно още няма място в българските земи, където основно виреят магии и дракони. Нещо повече – писатели, които пишат подобни неща, се превеждат, само че не с произведенията си от областта на ужаса, а с опитите си в научната фантастика и фентъзито.

Дан Симънс не би трябвало да се нуждае от презентация, почитателите му са като че ли безброй. Но той е познат у нас едва с три произведения (всъщност най-вече с едно, другите останаха в сянката му) – епопеята „Хиперион“, която обхваща няколко обемни книги, и доста по-кратките романи „Кухият човек“ и „Куфарът“ (единият се побира в границите на фантастиката, докато вторият се ограничава само с определението трилъър), а те не го представят в най-вярната светлина. Преди двадесет години Симънс е бил никой. Млад, неопитен автор, опитващ се да пробута свои разкази, да направи впечатление, да получи едно „Браво!“. Днес всеки начинаещ (а и не само начинаещ) писател би грейнал от щастие, ако Симънс прочете негов ръкопис и му каже „Браво!“. Трябва обаче да се отбележи, че признанието при него идва както заслужено, така и неочаквано. Истината е, че е бил на косъм напълно да се откаже от писателската професия и никога да не публикува нищо. Може би намесата на съдбата го е срещнала с корифея Харлан Елисън, който, след като прочита разказа „Реката Стикс тече нагоре“, остава зашеметен и уверен, че в ръцете си държи дебютното произведение на бъдещ класик.

Стартът е даден с „Песента на Кали“ – първият роман, който Симънс публикува. Книгата е жанрова кръстоска, което я прави повече дарк-фентъзи, не толкова чист хорър или чиста фантастика. Това му носи заслужената Световна награда за фентъзи и сякаш отприщва някакво странно природно явление – като безконечен поток хвалбите и наградите се устремяват към младия автор и той се превръща в един Шумахер на съвременната художествена литература (да ме прощават феновете на Хакинен и Култард...). Повечето от нещата, които Симънс публикува, задължително се сдобиват не с едно, а с няколко отличия, като за фаворити се сочат четирите части на „Хиперион“ (първата от които взима „Хюго“) и романът, който държите в ръцете си; той е получил едновременно Британска награда за фентъзи, наградата „Локус“ за най-добър роман на ужаса и легендарната „Брам Стоукър“. Интересното е, че предпочитаният жанр на Симънс не е научната фантастика, а споменатият вече хорър. И изявите му в товаприще започват още с първите му публикации на по-кратки произведения, а след това и с ред други разкази, романи, сборници.

Историята на „Лешояди“ е още от началото на 80-те, когато Симънс написва и публикува в списание „Омни“ новела със същото заглавие. По-късно тя е развита от писателя в обширен епос на ужаса – един „завладяващ трилър“ по думите на „Пъблишърс Уийкли“. Новелата въвежда читателя за пръв път в мрачната история на Мелани, Уили и Нина; според Симънс тя има свой собствен живот и носи наслада като добрия стар чист скоч. Романът от своя страна е един по-амбициозен опит на Симънс да изследва абсолютната власт и хората, които отказват да станат нейни слуги. Авторът свежда поглед към бездната на страха, към митовете за вампиризма и безсмъртието.

Истинско престъпление е, че „Лешояди“ досега не е бил издаван у нас. Пропуските на българските издатели вече станаха толкова много, че едва ли едно заглавие ще компенсира огромната празнина. Въпреки това публикуването на този роман е събитие за родните литературни среди и може би признак за зараждащо се спомняне. Не всичко се ограничава с един или двама автори, с един или два жанра – да се надяваме, че е дошло времето, когато това ще бъде разбрано от повечет читатели; преводачи, редактори. И ако първо трябва да се мине през чистата фантастика преди да се стигне до чистия ужас – защо не? Дан Симънс се е доказал и на двете нива еднакво добре.

Доказателството?

От една страна, това са неговите книги, от друга – изказванията на

колегите му. Дейвид Морел казва за Симънс, че е „плашещо брилянтен“, Стивън Кинг ни уверява: „Изпитвам страхопочитание пред Дан Симънс“, а „Нортърн Екоу“ го сравнява със свръхнова. Но и без тези суперлативи той си остава голям и значим автор в съвременната литература, един от най-ярките представители на американската фантастика – ужасяващ и удивляващ едновременно.

Благой Д. Иванов

КРАЙ

© 2002 Благой Иванов

Романът е носител на наградите „Локус“, „Брам Струокър“ и британската награда за фентъзи.

Сканиране, разпознаване и редакция: nlg, 2007

Публикация:

ЛЕШОЯДИ. 2002. Изд. Квазар, София. Биб. Магичен кристал, №3. Роман. Превод: Елена ПАВЛОВА [Carrion Comfort, Dan SIMMONS]. Формат: 170×240. Страници: 928. Цена: 14.99 лв. ISBN: 954-8826-36-4.

Copyright © 1989 by Dan Simmons

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/10817>]